

Okul Öncesi Dönemdeki 4-6 Yaş Grubu Çocukların Duygu Düzenleme Becerisinin Sosyal Yetkinlik ile İlişkisinde Cinsiyet ve Yaşın Düzenleyici Rolü

The Moderating Role of Gender and Age in The Relationship Between Emotion Regulation and Social Competence in Preschool Children Aged 4 to 6

Nurhan CAN^{ID}, Handan DOĞAN^{ID}

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada 4-6 yaş grubundaki okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin ve sosyal yetkinliklerinin cinsiyet ve yaşa göre farklılaşma durumu ve ilgili becerilerin birbiri ile olan ilişkisinde cinsiyet ve yaşın düzenleyicilik rolü incelenmiştir.

Yöntem ve Araçlar: Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmış olup, çalışmanın verileri 'Duygu Düzenleme Ölçeği' ve 'Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği' aracılığıyla toplanmıştır. Okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş grubundaki 160 çocuğun öğretmenlerinden veri toplanmıştır.

Sonuçlar: Analiz sonuçlarına göre, duygu düzenleme becerisi sosyal yetkinliği anlamlı düzeyde yordamakta ve bu bağlantıda yaş değişkeni özellikle küçük yaş grubunda moderatör rol oynamaktadır. Cinsiyetin moderatör etkisi anlamlı bulunmamıştır. Duygu düzenleme becerilerinin sosyal yetkinlik açısından taşıdığı önem, erken müdahale programlarının özellikle küçük yaş grubuna odaklanması gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Duygu düzenleme, okul öncesi, sosyal-duygusal gelişim, sosyal yetkinlik, moderatör etki

ABSTRACT

Purpose: The present study examined the differences in preschool children's emotion regulation skills and social competence according to gender and age, as well as the moderating role of gender and age in the relationship between these skills.

Method and Materials: A correlational research design was employed. Data were collected using the Emotion Regulation Checklist and the Social Competence and Behavior Evaluation Scale. The sample consisted of 160 preschool children aged 4 to 6, and data were obtained from their teachers.

Results: According to the analysis, emotion regulation significantly predicted social competence, with age serving as a moderator, particularly among younger children. No significant moderating effect was found for gender. The findings highlight the importance of emotion regulation for social adjustment and suggest that early intervention programs should particularly target younger age groups.

Keywords: Emotion regulation, preschool, socio-emotional development, social competence, moderating role

* This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

Sorumlu Yazar/Correspondence Author: Nurhan CAN (İstanbul Üniversitesi)

E-posta/E-mail: nrhncan@gmail.com

Geliş Tarihi/Received: 17.12.2024

Kabul Tarihi/Accepted: 28.04.2025

Ç. Yayınlanma Tarihi/Online Published: 31.05.2025

GİRİŞ

Okul öncesi dönemde çocukların, akranları ve yetişkinler ile kurduğu olumlu sosyal ilişkiler ve bu ilişkileri yönetebilmesi, kurulan ilişkilerde duyguların ortam koşullarına göre düzenlenip, ifade edilmesi sosyal duygusal gelişimin önemli bir özelliğidir (Rose-Krasnor ve Denham, 2009). Bu gelişim alanının önemli bir boyutunu oluşturan duygu düzenleme becerisi, duygusal tepkilerin uygun bağlama göre değerlendirilip ifadesini içerirken (Thompson, 1994), çocuğun günlük hayattaki uyumuna, çevresinde yer alan bireyler tarafından kabulüne, akademik başarısına ve genel olarak sosyal yetkinliğine etki etmektedir (Yılmaz Bursa ve Dinç, 2020). Ayrıca gelişimsel bir beceri olarak duygu düzenleme, tipik ve atipik gelişimin belirlenmesinde anlamlı bir bakış açısı ortaya koymaktadır (Keenan, 2000). Bu bağlamda bu beceri, gelişimsel açıdan çok yönlü bir işlev taşımaktadır. Bu becerinin gelişimine bireysel (mizaç), ilişkisel (ebeveynlik), çevresel (ev-okul koşulları) ve toplumsal (ailenin sosyoekonomik düzeyi) faktörlerin önemli katkısı bulunmaktadır (Sameroff, 2010).

Çocuklar, sosyal etkileşimleri içerisinde sosyal duygusal gelişime temel olan duyguları ve onları yönetebilmeyi öğrenir. Her ne kadar sürecin doğası ilk olarak aile içerisinde şekillense de okul öncesi eğitim kurumlarının sürece katkısı yadsınamaz bir gerçektir (Blewitt ve ark., 2020). 2020’de Covid-19 pandemisinin küresel salgın olarak ilan edilmesiyle önlem amaçlı olarak hayata geçirilen kısıtlamaların ekonomik boyutunun yanı sıra insanların yaşamlarına ve özellikle çocukların hayatlarına büyük ölçüde doğrudan etkisi olmuştur. Bu süreç çocukların yaşamlarında bir dizi değişiklik meydana getirmiştir. Eğitim faaliyetlerinin artık online yürütülüyor olması çocukların okuldaki öğrenme ortamlarından uzak kalmasına sebep olmuştur. Ayrıca serbest oyun aktivitelerine erişimlerinin engellenmesi ve dolayısıyla akran ile geçirilebilecek olan ortamın artık çok kısıtlı olması gibi yeni durumlar gündeme gelmiştir (Dong ve ark., 2020). Sonuç olarak ilgili gelişim alanını destekleyecek sosyal çevre ağı oldukça sınırlı hale gelmiştir. Yanı sıra doğal afetlerin insanların yaşamlarına olası etkileri göz önünde bulundurulduğunda, öncelikle fiziksel bütünlüğü ve dolaylı olarak zihinsel sağlığı tehdit eden bir olay olarak patlak vermiş olan (Godinic ve ark., 2019), Covid-19 pandemisinin öngörülemez doğası insanların yaşamında önemli bir tehdit unsuru oluşturmuştur. Bu durum hem yetişkinlerin hem de çocukların deneyimlenen stres düzeylerinde artış ve karantina algısı gibi bir durumu beraberinde getirmiş olup, bu çerçevede yürütülen araştırmalar Covid-19 pandemisinin çocuklarda meydana gelen davranışsal ve duygusal problemlerde yadsınamaz bir etkisi olduğu öne sürmektedir (Egan ve ark., 2021; Spinelli ve ark., 2020). Çevresel ve toplumsal etkenlerin çocuk gelişimi üzerindeki belirleyici rolü göz önüne alındığında, pandemi süreci bu çalışmanın odaklandığı sosyal ve duygusal becerilerin değerlendirilmesini daha anlamlı kılmaktadır.

Duygu düzenleme becerisi okul öncesi dönemde önem kazanmaktadır. Çünkü bu dönem çocukların hem duygusal kapasitelerinde hem de sosyal dünyanın taleplerinde artışın meydana geldiği bir dönemdir (Denham, 1998). Gelişimsel süreç içerisinde önemi giderek artan bu beceri kendi içerisinde duyguların düzenlenmesi ve tepkiselliğini de içeren dinamik bir süreçtir. Çalışmada ölçüm aracı olarak kullanılan Duygu Düzenleme Ölçeği’nin duygu düzenlemeye ilişkin alt boyutu bir aktiviteden diğerine geçişte kolaylık, akran veya yetişkinlerin yaklaşımlarına arkadaşça/nötr karşılık verme, duygusal farkındalık ve negatif duyguları kolayca tolere edebilmeyi değerlendirmektedir. Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu ise, bağlama uygun olmayan pozitif/negatif duyguların ifadesini, duygusal yoğunluğu ayarlayamama durumlarını içermektedir (Orta ve ark., 2013). Duyguların düzenlenmesinde ortaya çıkan güçlük başka bir ifade ile tepkisellik, dışsallaştırma problem davranışı ile yüksek düzeyde ilişkilidir (Kim ve Cicchetti, 2010). Yanı sıra duygularını düzenlemede başarılı olan çocukların ise akran ilişkilerinde daha başarılı olduğu görülmektedir. Buradan hareketle duygu düzenleme ve değişkenlik/olumsuzluk boyutları ile sosyal yetkinlik arasında belirgin bir ilişkinin varlığından söz etmek mümkündür (Denham ve ark., 2003).

Alanyazında yer alan çalışmalar incelendiğinde, duygu düzenleme becerisinin ve sosyal yetkinliğin yaş (Blandon ve ark., 2008; Bozkurt Yüksek ve Demircioğlu, 2017a; Buğan ve ark., 2022; Reis ve ark., 2016) ve cinsiyete (Liman, 2020; Onchwari ve Keengwe, 2011; Qashmer, 2023; Ural ve ark., 2015) göre farklılaşma durumunun ele alındığı ancak bu konuda fikir birliği bulunmadığı görülmektedir. Ayrıca değişen yaşam koşulları göz önünde bulundurulduğunda, ilgili becerilerin birbiriyle olan bağlantısında bu karakteristik özelliklerin rolünün incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu durum çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

Bu doğrultuda duygu düzenleme becerisi duygu düzenleme ve değişkenlik/olumsuzluk alt boyutları, sosyal yetkinlik ise sosyal yetkinlik, anksiyete/içedönüklük ve kızgınlık/saldırganlık alt ölçekleri olarak ele alınmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Alt Problemleri

Bu çalışmada okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerilerinin farklı alt boyutlarının (duygu düzenleme ve değişkenlik/olumsuzluk) sosyal yetkinlik, içselleştirme (anksiyete/içedönüklük) ve dışsallaştırma (kızgınlık/saldırganlık) problem davranışa etkisi ve bu doğrultuda cinsiyet ve yaşın rolünün incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıda yer alan araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

1. Duygu düzenleme becerisini oluşturan duygu düzenleme ve değişkenlik/olumsuzluk alt boyutları cinsiyete ve yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
2. Sosyal yetkinliğin alt ölçekleri olan sosyal yetkinlik, anksiyete/içedönüklük ve kızgınlık/saldırganlık boyutları cinsiyete ve yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
3. Duygu düzenleme ve değişkenlik/olumsuzluk alt boyutlarının sosyal yetkinlik, anksiyete/içedönüklük ve kızgınlık/saldırganlığa etkisinde cinsiyet ve yaşın düzenleyicilik rolü var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Çalışmada okul öncesi eğitime devam etmekte olan 4-6 yaş grubundaki çocukların duygu düzenleme becerilerinin sosyal yetkinlik ve problem davranışlara (içselleştirme ve dışsallaştırma) etkisinin yanı sıra bu becerilerin karakteristik özellik olan yaş ve cinsiyete göre farklılaşma durumunun araştırılması amaçlandığından ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, değişkenler arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlayan model olmasının yanı sıra ilgili değişkenler arasında neden-sonuç ilişkisine ilişkin ipucu elde etmeyi mümkün kılar (Büyüköztürk ve ark., 2012).

Örneklem

Araştırmanın örneklemini 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet ve özel anaokullarına devam eden 4-6 yaş grubundaki 160 çocuk oluşturmaktadır. Çocukların duygu düzenleme ve sosyal uyumlarına ilişkin bilgiler öğretmenlerinden toplanmıştır. Söz konusu öğretmenlere kartopu örnekleme yöntemi ile ulaşılmış olup maksimum 3 öğrencisini ilgili beceriler kapsamında ayrı ayrı değerlendirmesi istenmiştir. Çalışmaya konu olan çocukların %55'i (88 çocuk) kız ve %45'i (72 çocuk) ise erkektir. Çocukların %19.4'ünün (31 çocuk) 4 yaşında, %43.1'inin (69 çocuk) 5 yaşında ve %37.5'inin (60 çocuk) 6 yaşında olduğu belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Öğretmen Bilgi Formu

Bu form çalışmacı tarafından geliştirilmiş olup, okul öncesi öğretmenlerinin demografik bilgilerinin yanı sıra değerlendirmede bulunduğu çocuğun yaş ve cinsiyet bilgilerine dair soruları içermektedir.

Duygu Düzenleme Ölçeği

Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ), duyguların ortam koşullarına göre düzenlenip ifadesini ve duygusal tepkiselliği değerlendiren 24 maddelik bir ölçektir. Ölçek, Shields ve Cicchetti (1997) tarafından geliştirilmiştir. Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu, duygu durumunun değişkenliği ve olumsuz duyguları gösterme eğilimini değerlendirir. Duygu düzenleme alt boyutu ise, duyguların ortama uygun olarak ifade edilmesini değerlendirmektedir. Ölçeğin orijinal formunda iç tutarlık katsayısı değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu için .96, duygu düzenleme alt boyutu için .86 olarak elde edilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanma çalışmaları Batum ve Yağmurlu (2007) tarafından yapılmış olup, iç tutarlık katsayısı öğretmen değerlendirmeleri için .75 olarak elde edilmiştir. Mevcut çalışmada öğretmenlerden elde edilen veriler neticesinde iç tutarlık katsayısı ise .92, değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu için .91 ve duygu düzenleme alt boyutu için .77 olarak hesaplanmıştır. Duygu Düzenleme Ölçeği, okul öncesi ve okul çağındaki çocukların duygu

düzenleme becerilerini ölçmek için kullanılmaktadır (Batum ve Yagmurlu, 2007; Kapçı ve ark., 2009; Yagmurlu ve Altan, 2010). Çocuklar hakkında yeterince bilgi sahibi olan ebeveyn veya öğretmenler tarafından doldurulabilmektedir.

Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği (SYDD-30)

Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği, LaFreniere ve Dumas (1996) tarafından geliştirilmiş olup Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Çorapçı ve arkadaşları (2010) tarafından gerçekleştirilmiştir. Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerilerini ve sorun belirtilerini (içselleştirme ve dışsallaştırma) değerlendiren ölçek, 10 maddeden oluşan üç alt ölçeğe sahiptir. Sosyal yetkinlik alt ölçeği, çocukların akranlarıyla birlikteyken yaşadıkları anlaşmazlıklara çözüm bulabilme ve iş birliği yapabilme gibi olumlu özellikleri değerlendirmektedir. Kızgınlık-saldırganlık alt ölçeği, akran ilişkilerinde kızgın ve saldırgan olma, yetişkinlere karşı gelme davranışlarını içeren dışsallaştırma sorun belirtilerini değerlendirmektedir. Anksiyete-içedönüklük alt ölçeği ise, içselleştirme sorun belirtileri olan depresif duygu durumu ve içedönüklüğü değerlendirmektedir.

Ölçek çocuklar hakkında yeterince bilgi sahibi olan ebeveyn ve öğretmenler tarafından doldurulabilmektedir. Çorapçı ve ark. (2010) tarafından yapılan değerlendirmeler neticesinde sosyal yetkinlik alt ölçeği için iç tutarlık katsayısı .88, kızgınlık-saldırganlık alt ölçeği için .87 ve anksiyete-içedönüklük alt ölçeği için .84 olarak elde edilmiştir. Mevcut çalışmada ise sosyal yetkinlik alt ölçeği .91, kızgınlık-saldırganlık alt ölçeği .92 ve anksiyete-içedönüklük alt ölçeği .86 olarak elde edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

İşlem

Bu çalışma kapsamında Maltepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır. Bu doğrultuda Milli Eğitime bağlı resmi ve özel anaokulları ile görüşülüp, okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş grubundaki çocukların öğretmenleri ve ebeveynleri gönüllülük esasına dayalı olarak çalışmaya davet edilmiştir. Ancak koronavirüs pandemisi nedeniyle okulların kapatılmasından dolayı dağıtılıp toplanılacak olan veriler Google Dokümanlar'a yüklenmiş, yine anaokulu öğretmenlerinin gönüllü katılımı ile verilerin toplanması gerçekleştirilmiştir. İlgili çocukların velilerinden de toplanması planlanan veriler pandemi koşulları göz önünde bulundurulduğunda fiziksel olarak yeterli sayıda çocuğa ulaşamadığından velilere ilişkin ele alınması planlanan değişkenler çalışmaya dahil edilememiştir. Veri toplama, Mayıs-Kasım 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada çocukların duygu düzenleme becerilerinin ve sosyal yetkinliklerinin incelenmesi amacıyla öncelikle ilgili becerileri değerlendiren ölçek araçlarından elde edilen puan ortalamalarının normal dağılım gösterip göstermediği test edilmiştir. Örneklem büyüklüğü 100 üstünde olduğundan basıklık ve çarpıklık katsayıları dikkate alınmıştır. Normal dağılım varsayımının karşılanması için vaka sayısının 100-200 ranjında olduğu durumlarda çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 arasında değişmesi veya bu değerlerin her birinin standart hatalarına olan oranları olarak ifade edilen Z değerlerinin en fazla 3.29 olması beklenmektedir (Kim, 2013). Duygu Düzenleme Ölçeği'nin iki alt boyutu olan 'duygu düzenleme' ve 'değişkenlik/olumsuzluk' boyutları ve Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği'nin sosyal yetkinlik, kızgınlık-saldırganlık ve anksiyete-içedönüklük ölçekleri için elde edilen çarpıklık/basıklık katsayıları ± 1 arasında elde edilmiştir. Bu doğrultuda çalışmada parametrik testlerin kullanımı gerçekleştirilmiştir. Gruplar arası farklılığı görmek için t-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmış, aracı rollerinin test edilmesi amacıyla da Çoklu Doğrusal Hiyerarşik Moderatör Etki Analizi gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Bu araştırmada duygu düzenleme becerisini oluşturan duygu düzenleme ve değişkenlik/olumsuzluk alt boyutlarının sosyal yetkinlik ve problem davranışa (içselleştirme ve dışsallaştırma) etkisinde cinsiyet ve yaşın rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Yanı sıra ilgili becerilerin yaş ve cinsiyete göre farklılaşma durumu incelenmek istenmiştir. Bu doğrultuda yapılan analizler birkaç farklı aşamadan oluşmaktadır.

İlk aşamada duygu düzenleme becerilerinin cinsiyet ve yaşa göre farklılaşma durumu sırasıyla t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yapılan t-Testi'nden elde edilen sonuçlara göre duygu düzenleme

becerileri cinsiyete göre farklılaşmakta olup ($t = 2,847$, $p < .05$), kız çocukları ($\bar{x} = 3,04$) duygu düzenleme becerilerinde erkek çocuklarına ($\bar{x} = 2,82$) kıyasla daha başarılı iken, erkek çocukları ($\bar{x} = 2,13$; kız çocukları $\bar{x} = 1,87$) ise tepkiselliği değerlendiren değişkenlik/olumsuzluk boyutunda daha yüksek ortalama puana sahiptir ($t = -2,831$, $p < .05$). Duygu düzenleme becerilerinin yaşa göre farklılaşma durumu tek yönlü varyans analizi ile değerlendirildiğinde, duygusal açıdan tepkiselliğe vurgu yapan değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ($F(160) = 9,53$; $p < .05$), 4 yaş çocuklarının 5 yaş çocuklarına kıyasla, 5 yaş çocuklarının ise 6 yaş çocuklarına kıyasla duygusal değişkenlik ortalama puanlarının daha yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir. Duygu düzenleme boyutunda yaş için anlamlı farklılık elde edilmemiştir ($p > .05$).

İkinci aşamada ise sosyal ve problem davranışın cinsiyet ve yaşa göre farklılaşma durumu ele alınmıştır. Yapılan t-Testi sonuçlarına göre, sosyal yetkinlik alt ölçeği ortalama puanlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği ($t = 2,943$, $p < .05$), kız çocuklarının ($\bar{x} = 3,01$) erkek çocuklarına ($\bar{x} = 2,72$) kıyasla sosyal olarak daha yetkin görüldüğü bulgusu elde edilmiştir. İçselleştirme ve dışsallaştırma problem davranışa vurgu yapan diğer alt boyutlarda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık elde edilmemiştir. Sosyal yetkinliğin yaşa göre farklılaşma durumu tek yönlü varyans analizi ile değerlendirildiğinde ise, kızgınlık-saldırganlık alt ölçeği ortalama puanlarının çocukların yaşına göre farklılık gösterdiği ($F(160) = 6,67$; $p < .05$), 4 yaş çocuklarının 5 yaş çocuklarına kıyasla, 5 yaş çocuklarının ise 6 yaş çocuklarına kıyasla kızgınlık-saldırganlık alt ölçeği ortalama puanlarının daha yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir. Diğer ölçek puanlarının yaşa göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p > .05$).

Ele alınan değişkenlere ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Katılımcıların Duygu Düzenleme, Değişkenlik/Olumsuzluk Alt Boyutu ve Sosyal Yetkinlik, Anksiyete-İçedönüklük, Kızgınlık-Saldırganlık Alt Ölçekleri Ortalama Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	Min.	Max.	Ort.	SS.
Duygu Düzenleme	160	1.63	4.00	2.94	0.50
Değişkenlik/Olumsuzluk	160	1.07	3.80	1.99	0.55
Sosyal Yetkinlik	160	1.00	4.00	2.89	0.63
Anksiyete-İçedönüklük	160	1.00	3.10	1.78	0.54
Kızgınlık-Saldırganlık	160	1.00	4.00	1.88	0.64

Duygu düzenleme ve değişkenlik/olumsuzluk boyutlarının sosyal yetkinlik, anksiyete/içedönüklük ve kızgınlık/saldırganlık ile ilişkilerini incelemek amacıyla ilk olarak, ele alınan değişkenler arasında Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Yanı sıra bu ilişkilerde cinsiyet ve yaşın rolü de ele alınmıştır. Tablo 2'de değişkenler arasındaki korelasyon değerlerine yer verilmektedir.

Tablo 2: Duygu Düzenleme Becerisinin, Sosyal Yetkinlik ve Yaş Değişkeni ile Arasındaki İlişkiler

		DD	DO	SY	Aİ	KS	Yaş
Duygu düzenleme	r	1					
Değişkenlik/Olumsuzluk	r	-.482**					
Sosyal Yetkinlik	r	.684**	-.690**				
Anksiyete-İçedönüklük	r	-.567**	.370**	-.460**			
Kızgınlık-Saldırganlık	r	-.468**	.815**	-.631**	.576**		
Yaş	r	.118	-.312**	.168**	-.013	-.247**	

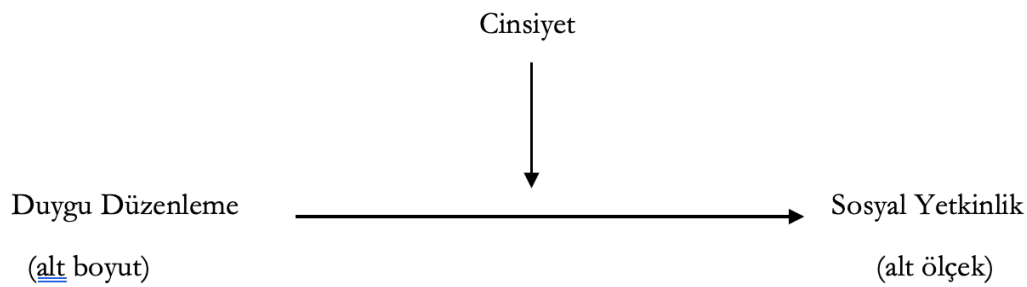
* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, R: Korelasyon katsayısı

DD: Duygu Düzenleme, DO: Değişkenlik/Olumsuzluk, SY: Sosyal Yetkinlik, Aİ: Anksiyete-İçedönüklük, KS: Kızgınlık-Saldırganlık

Tablo 2’de görüldüğü üzere, duygu düzenleme boyutu değişkenlik/olumsuzluk, içselleştirme ve dışsallaştırma problem davranışları ile negatif yönde orta düzeyde, sosyal yetkinlik ile pozitif yönde yüksek derecede anlamlı ilişki göstermektedir. Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu sosyal yetkinlik ile negatif yönde yüksek düzeyde ilişki gösterirken, kızgınlık/saldırganlık ölçeği ile yüksek düzeyde, anksiyete-içedönüklük ölçeği ile de orta derecede pozitif yönde ilişki göstermektedir.

Çocukların yaşına göre ilgili değişkenler ele alındığında, sosyal yetkinlik ile pozitif yönde ve değişkenlik/olumsuzluk, kızgınlık/saldırganlık ile negatif yönde anlamlı ilişki gösterdiği görülmektedir.

Üçüncü aşamada yapılan analiz olarak, sosyal yetkinlik, anksiyete-içedönüklük ve kızgınlık-saldırganlık üzerinde duygu düzenleme becerilerinin ve değişkenlik/olumsuzluğun etkisini değerlendirmek üzere ayrı ayrı hiyerarşik çoklu doğrusal regresyon analizi yürütülmüştür. Bu bağlantıda cinsiyet ve yaş değişkenlerinin moderatör değişken (dummy kodlanarak) olarak rolü incelenmiştir. Yapılan analizlere ilişkin oluşturulan modellerden biri Şekil 1’de yer almaktadır.

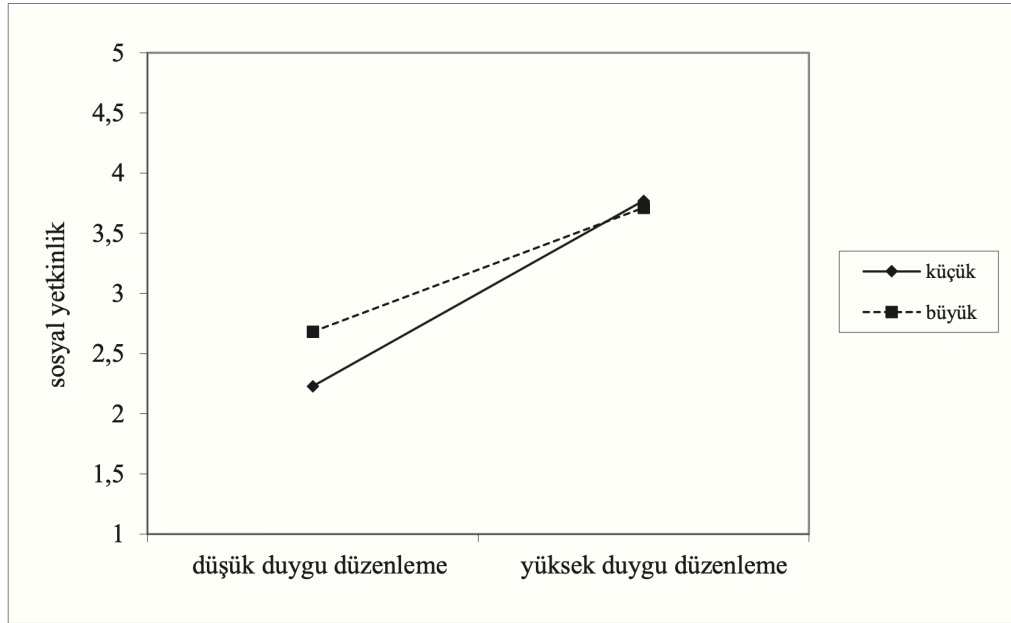
Şekil 1: Duygu Düzenleme Becerisinin Sosyal Yetkinlik ile İlişkisinde Cinsiyetin Moderatör Rolüne Dair Önerilen Model

Duygu düzenleme becerisi ve sosyal yetkinlik arasındaki güçlü bağlantıda, yaşın rolüne dair moderatör etki sınaması gerçekleştirmek için hiyerarşik regresyon analizi yürütülmüştür. Duygu düzenleme becerisinin alt boyutu olan duygu düzenleme yordayıcı, sosyal yetkinlik yordanan, yaş ise moderatör değişken olarak tanımlanmıştır. Moderatör etkiyi sınamak amacıyla sırasıyla ana yordayıcı değişken, moderatör ve ortak etki değişkeni 3 adımda analize dahil edilmiştir. Regresyon analizi sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur

Tablo 3: Duygu Düzenleme Boyutunun Sosyal Yetkinlik Alt Ölçeği Üzerindeki Yordayıcı Etkisinde Yaşın Moderatör Rolüne Dair Çoklu Doğrusal Hiyerarşik Moderatör Etki Analizi Bulguları

Yordayıcılar	Model	B	β (Beta)	t	R ²	Düzeltilmiş R ²
Duygu Düzenleme	1	.684	.684	11.78***	.468	.464
Duygu Düzenleme	2	.673	.673	11.57***		
Yaş		.182	.088	1.52	.475	.469
Duygu Düzenleme	3	.771	.771	10.53***		
Yaş		.197	.096	1.66		
Ortak Etki		-.256	-.158	-2.16*	.491	.481

Tablo 3’te görüldüğü üzere duygu düzenleme becerisi sosyal yetkinlik puanını anlamlı düzeyde yordamakta ve sosyal yetkinlikte meydana gelen değişimin %46’sını açıklamaktadır ($F(1,158)=138.8, p<.001$). Bu değişkenin varyansa olan katkısı anlamlıdır. Denklem ikinci aşamada dahil edilen yaş ile birlikte duygu düzenleme becerisi, değişimin %47’sini açıklamakta olup bu katkı anlamlı bulunmamıştır ($F(1,157)=2.30, p>.05$). Yanı sıra üçüncü blokta denklem dahil edilen ortak etki ile birlikte varyansa %48 oranında katkı sunmuş olup, bu etki anlamlı bulunmuştur ($F(1,156)=4.680, p<.05$). Elde edilen bulgu neticesinde moderatör etki hipotezinin desteklendiği başka bir ifadeyle duygu düzenleme becerisinin sosyal yetkinliğe etkisinde yaşın bu ilişkiyi farklılaştırdığı görülmektedir. Bu bağlantının yaşın hangi kategorisinde anlamlı farklılık oluşturduğunu görmek için yapılan basit eğim testine ilişkin bulgu Şekil 2’de yer almaktadır.

Şekil 2: Duygu Düzenleme Becerisinin Sosyal Yetkinliği Yordayıcılık Etkisinde Yaşın Moderatör Rolünün İncelendiği Basit Eğim Testi'nin Bulguları

Moderatör etkiyi değerlendirmek için yapılan basit eğim testinden elde edilen bulgulara göre, küçük yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerilerinin sosyal yetkinliğe etkisinde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Beta= .771, $t = 10.904$, $p < .05$). Yanı sıra büyük yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerilerinin sosyal yetkinliği yordayıcı rolünde de anlamlı ilişki bulunmuştur (Beta= .515, $t = 5.429$, $p < .05$). Bu bağlantı kapsamında yaşın rolüne genel bir değerlendirme yapılacak olursa, küçük yaş grubu çocuklardaki (4-5 yaş) duygu düzenleme becerilerinin gelişiminin sosyal yetkinliğe katkısının daha anlamlı olduğu görülmektedir.

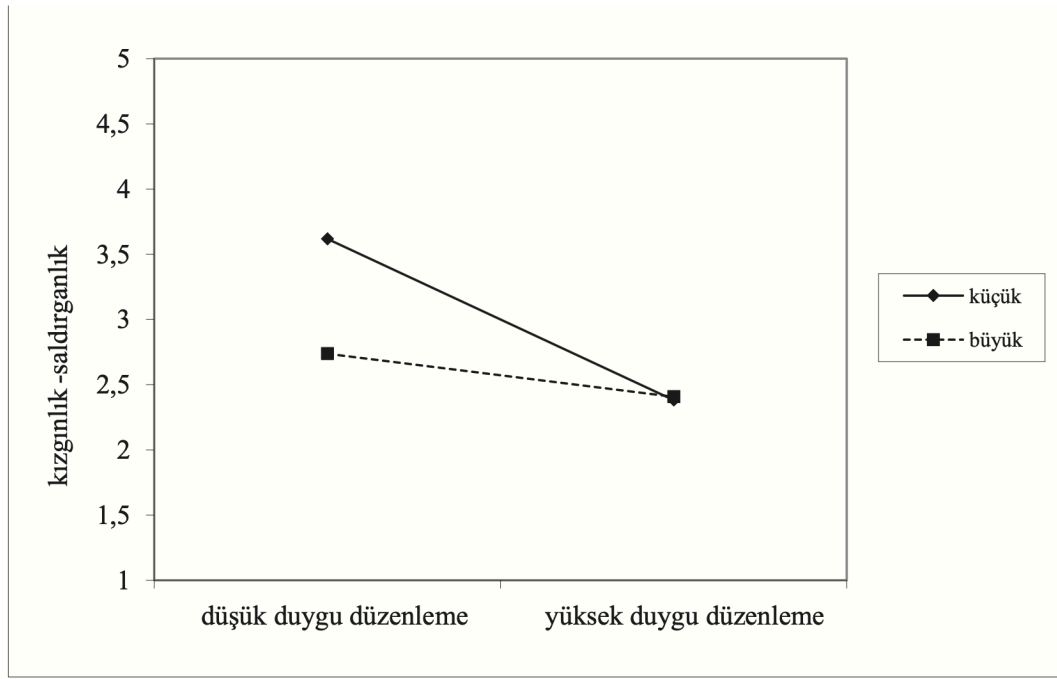
Duygu düzenleme boyutunun kızgınlık-saldırganlık alt ölçeği üzerindeki yordayıcı etkisinde yaşın moderatör rolüne dair bulgu tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4: Duygu Düzenleme Boyutunun Kızgınlık-Saldırganlık Alt Ölçeği Üzerindeki Yordayıcı Etkisinde Yaşın Moderatör Rolüne Dair Çoklu Doğrusal Hiyerarşik Moderatör Etki Analizi Bulguları

Yordayıcılar	Model	B	β (Beta)	t	R ²	Düzeltilmiş R ²
Duygu Düzenleme	1	-.468	-.468	-6.654***	.219	.214
Duygu Düzenleme	2	-.445	-.445	-6.420***		
Yaş		-.402	-.195	-2.814**	.256	.247
Duygu Düzenleme	3	-.618	-.618	-7.223***		
Yaş		-.428	-.208	-3.086**		
Ortak Etki		.453	.280	3.274**	.304	.291

* $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

Tablo 4'te görüldüğü üzere duygu düzenleme becerisi kızgınlık-saldırganlık puanını anlamlı düzeyde yordamakta ve kızgınlık-saldırganlıkta meydana gelen değişimin %21'ini açıklamaktadır ($F(1,158) = 44.28$, $p < .001$). Bu değişkenin varyansa olan katkısı anlamlıdır. Denklem ikinci aşamada dahil edilen yaş ile birlikte duygu düzenleme becerisi, değişimin %25'ini açıklamakta olup bu katkı anlamlı bulunmuştur ($F(1,157) = 7.92$, $p < .01$). Yanı sıra üçüncü blokta denklem dahil edilen ortak etki ile birlikte varyansa %29 oranında katkı sunmuş olup, bu etki anlamlı bulunmuştur ($F(1,156) = 10.72$, $p < .01$). Elde edilen bulgu neticesinde moderatör etki hipotezinin desteklendiği başka bir ifadeyle duygu düzenleme becerisinin kızgınlık-saldırganlığa etkisinde yaşın bu bağlantıyı farklılaştırdığı görülmektedir. Bu bağlantının yaşın hangi kategorisinde anlamlı farklılık oluşturduğunu görmek için yapılan basit eğim testine ilişkin bulgu Şekil 3'te yer almaktadır.

Şekil 3: Duygu Düzenleme Boyutunun Kızgınlık-Saldırganlık Alt Ölçeği Üzerindeki Yordayıcılık Etkisinde Yaşın Moderatör Rolüne Dair Basit Eğim Testi'nin Bulguları

Moderatör etkiyi değerlendirmek için yapılan basit eğim testinden elde edilen bulgulara göre, küçük yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerilerinin saldırganlık davranışına etkisinde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Beta= - .618, t= - 7.387, p<.05). Yanı sıra büyük yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerilerinin saldırganlık davranışını yordayıcı rolünde anlamlı ilişki bulunmamıştır (Beta= - .165, t= - 1.506 p>.05).

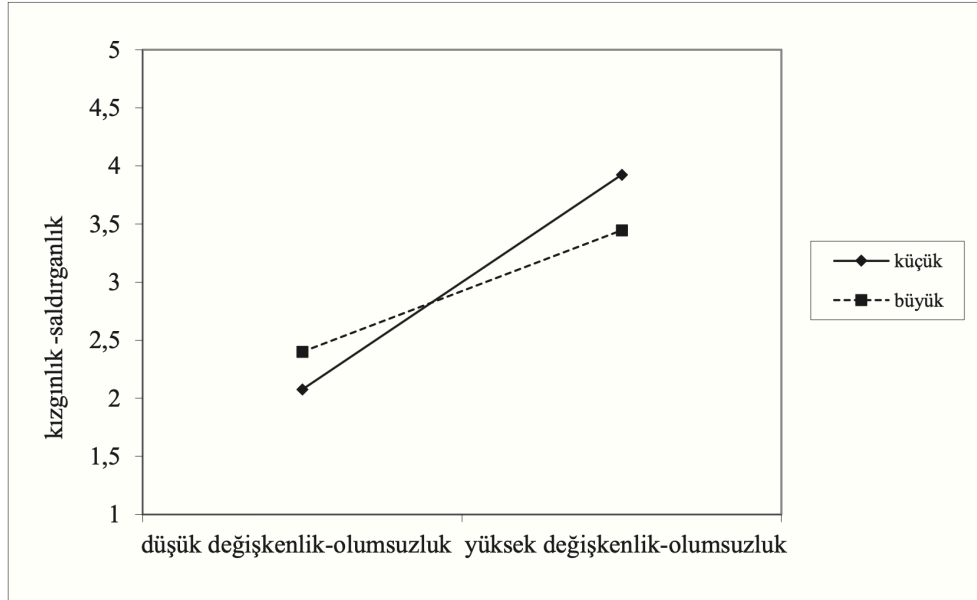
Değişkenlik-olumsuzluk alt boyutunun kızgınlık-saldırganlık alt ölçeği üzerindeki yordayıcı etkisine dair yaşın moderatör rolünün incelendiği regresyon analizi bulguları Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Değişkenlik/Olumsuzluk Boyutunun Kızgınlık-Saldırganlık Alt Ölçeği Üzerindeki Yordayıcı Etkisinde Yaşın Moderatör Rolüne Dair Çoklu Doğrusal Hiyerarşik Moderatör Etki Analizi Bulguları

Yordayıcılar	Model0	B	β (Beta)	T	R ²	Düzeltilmiş R ²
Duygu Düzenleme	1	.815	.815	17.706***	.665	.663
Duygu Düzenleme	2	.818	.818	16.820***		
Yaş		.015	.007	.153	.665	.661
Duygu Düzenleme	3	.924	.924	16.972***		
Yaş		-.077	-.038	-.780		
Ortak Etki		-.401	-.211	-3.784***	.693	.687

*p < .05; **p < .01; ***p < .001

Tablo 5'te görüldüğü üzere duygu düzenlemenin değişkenlik/olumsuzluk alt boyutu kızgınlık-saldırganlık puanını anlamlı düzeyde yordamakta ve kızgınlık-saldırganlıkta meydana gelen değişimin %66'sını açıklamaktadır (F(1,158)= 313.51, p<.001). Bu değişkenin varyansa olan katkısı anlamlıdır. Denklem ikinci aşamada dahil edilen yaş, kızgınlık-saldırganlık üzerinde herhangi bir değişim meydana getirmemiş ve bu doğrultuda anlamlı bulunmamıştır (p>.05). Yanı sıra üçüncü blokta denklem dahil edilen ortak etki ile birlikte varyansa %68 oranında katkı sunulmuş olup, bu katkı anlamlı bulunmuştur (F(1,156)= 14.32, p<.001). Elde edilen bulgu neticesinde moderatör etki hipotezinin desteklendiği başka bir ifadeyle değişkenlik/olumsuzluk boyutunun kızgınlık-saldırganlığa etkisinde yaşın bu bağlantıyı farklılaştırdığı görülmektedir. Bu bağlantının yaşın hangi kategorisinde anlamlı farklılık oluşturduğunu görmek için yapılan basit eğim testine ilişkin bulgu Şekil 4'te yer almaktadır.

Şekil 4: Değişkenlik/olumsuzluk Boyutunun Kızgınlık-Saldırganlık Alt Ölçeği Üzerindeki Yordayıcı Etkisinde Yaşın Moderatör Rolüne Dair Basit Eğim Testi'nin Bulguları

Değişkenlik/olumsuzluk boyutunun kızgınlık/saldırganlık davranışına etkisinde moderatör değişken olarak yaşın rolünü değerlendirmek için yapılan basit eğim testinden elde edilen sonuçlar neticesinde küçük yaş grubu çocukların tepkiselliklerinin saldırganlık davranışına etkisinde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($Beta = .924$, $t = 16.870$, $p < .05$). Yanı sıra büyük yaş grubu çocukların olumsuz duygu düzenlemelerinin saldırganlık düzeylerini yordayıcı rolünde de anlamlı ilişki bulunmuştur ($Beta = .523$, $t = 6.251$, $p < .05$). Tepkisellik davranışı arttıkça saldırganlık davranışında da artış meydana gelmektedir. Küçük yaş grubundaki çocukların bu ilişki içerisinde daha belirgin bir örüntüye sahip olduğu başka bir deyişle tepkisellik davranışının saldırganlığa etkisinin küçük çocuklarda daha belirgin olduğu görülmektedir. Değişkenlik/olumsuzluk boyutunun sosyal yetkinlik ile olan ilişkisinde yaşın rolünün incelendiği regresyon analizi bulgularına göre yaşın ve ortak etkinin rolüne ilişkin anlamlı bir bulgu elde edilmemiştir ($p > .05$).

Anksiyete-içedönüklük alt ölçeğinin duygu düzenleme ve değişkenlik/olumsuzluk boyutları ile kurulan bağlantısında yaşın moderatör rolünün ele alındığı analizlerde elde edilen bulgulara göre, duygu düzenleme becerisi içselleştirme problemlerinde meydana gelen değişimin %32'sini açıklamakta olup bu bulgu anlamlı düzeydedir ($F(1,158) = 74.719$, $p < .05$). Bu ilişkide yaşın moderatör etkisi anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$). Değişkenlik/olumsuzluk boyutunun içselleştirme problemlerinde yaşın moderatör rolünün incelendiği diğer bağlantıda, duyguların düzenlenme süreçlerinde meydana gelen tepkisellik problem davranıştaki değişimin %13'ünü açıklamakta olup, bu ilişki yüksek düzeyde anlamlıdır ($F(1, 158) = 25.110$, $p < .001$). Yanı sıra bu bağlantıya ilişkin kurulan hipotez reddedilmiş ve yaşın moderatör etkisi anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Duygu düzenleme alt boyutunun sosyal yetkinlik alt ölçeği üzerindeki yordayıcı etkisinde cinsiyetin moderatör rolüne dair regresyon analizi bulguları Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6: Duygu Düzenleme Boyutunun Sosyal Yetkinlik Alt Ölçeği Üzerindeki Yordayıcı Etkisinde Cinsiyetin Moderatör Rolüne Dair Çoklu Doğrusal Hiyerarşik Moderatör Etki Analizi Bulguları

Yordayıcılar	Model	B	β (Beta)	t	R ²	Adjusted R ²
Duygu Düzenleme	1	.684	.684	11.781***	.468	.464
Duygu Düzenleme	2	.665	.665	11.212***		
Yaş		-.170	-.085	-1.430	.474	.468
Duygu Düzenleme	3	.622	.622	7.238***		
Yaş		-.168	-.084	-1.413		
Ortak Etki		.085	.060	.713	.476	.466

* $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

Tablo 6'da yer alan duygu düzenleme becerisinin sosyal yetkinlik ile olan ilişkisinde cinsiyetin rolünün incelendiği regresyon analizi bulgularına göre cinsiyetin rolüne ve ortak etkiye ilişkin anlamlı bir bulgu elde edilmemiştir ($p > .05$).

Cinsiyetin moderatör rolünün incelendiği diğer bağlantılardan biri olan duygu düzenleme becerisinin içselleştirme problem davranışlarına etkisine ilişkin elde edilen bulguya göre, duygu düzenleme becerisi içselleştirme problem davranışlarındaki değişimin %32'sini açıklamakta olup, bu yordayıcılık yüksek düzeyde anlamlıdır ($F(1,158) = 74.719$, $p < .05$). Ancak moderatör değişkene ilişkin kurulan bağlantıda anlamlı bulgu elde edilmemiştir ($p > .05$).

Değişkenlik/olumsuzluk boyutunun anksiyete-içedönüklük ile bağlantısında hem moderatör etkinin hem de ortak etkinin rolüne ilişkin anlamlı bir bulgu elde edilmemiştir ($p > .05$).

Benzer şekilde kızgınlık-saldırganlık alt ölçeği üzerinde değişkenlik/olumsuzluk ve duygu düzenleme boyutunun etkisinde cinsiyetin rolünün araştırıldığı moderatör regresyon analizi sonucu anlamlı bir bulgu elde edilmemiştir ($p > .05$).

Tartışma

Bu çalışmada sosyal duygusal gelişimin önemli bir boyutu olan duygu düzenleme becerisinin sosyal yetkinlik ve problem davranışa etkisi, cinsiyet ve yaşın bu ilişkideki rolü incelenmiştir. Covid-19 pandemisinin öngörülemez doğası ve önlem olarak hayata geçirilen kısıtlamalar süresinde yürütülen bu çalışmadan elde edilen bulguların alanyazına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Araştırma kapsamında, bir gelişimsel görev olarak akran etkileşiminde olumlu sosyal ilişkilerin kurulmasına katkı sunan duygu düzenleme becerisinin duygu düzenleme ve değişkenlik/olumsuzluk alt boyutlarının cinsiyete göre farklılaşma durumu ele alındığında kız çocuklarının erkek çocuklarına kıyasla duygu düzenleme becerilerinde daha başarılı olduğu, değişkenlik/olumsuzluk boyutunda ise erkek çocuklarının kız çocuklarına kıyasla daha yüksek ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgu kuramsal açıdan anlamlıdır. Biyolojik kuramlar kadın ve erkeklerdeki duygu düzenleme süreçlerinin genetik faktörlerden ve yaş ile birlikte gelişim gösteren (hormonal farklılıklar vb.) mekanizmalardan etkilendiğini öne sürmektedir (Zahn-Waxler ve Shirtcliff, 2008). Yanı sıra Sosyal Öğrenme Kuramı (Bandura ve Walters, 1959) cinsiyetin, rol model etkisini kolaylaştırdığını öne sürmektedir. Ebeveyn davranışının aynı cinsiyetteki çocuklara etkisi çok daha fazladır (akt: Chang ve McBride-Chang, 2003). Duygu düzenleme becerilerinin cinsiyete göre farklılaşma durumunun ele alındığı çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda çalışmada elde edilen bulgular alanyazın ile de paralellik göstermektedir. Kız çocuklarının erkek çocuklarına kıyasla duygu düzenleme becerilerinde daha başarılı olduğuna ilişkin sonuç bazı çalışmalarda da elde edilmiştir (Ural ve ark., 2015; Yağmurlu ve Altan, 2010). Yanı sıra olumsuzluk-değişkenlik alt boyut ortalama puanlarında erkek çocuklarında kız çocuklarına kıyasla daha yüksek bir ortalama elde edilmiştir ve alanyazında bu araştırma sonucunu destekleyen pek çok çalışmaya rastlamak mümkündür (İlgar ve Akbaba, 2017; Suh ve Kang, 2020; Şahin, 2019). Her ne kadar elde edilen bulgular alanyazın ile örtüşüyor olsa da duygu düzenleme becerilerinde cinsiyetin rolünün anlamlı farklılık oluşturmadığına ilişkin bulgular da mevcuttur (Blair ve ark., 2004; Sille, 2016; Yağmurlu ve Altan, 2010).

Sosyal yetkinliğin ve problem davranışın değerlendirildiği SYDD-30'un alt ölçek puanlarındaki cinsiyet farklılıkları incelendiğinde, sosyal yetkinlik alt ölçeğinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği, kız çocuklarının erkek çocuklarına göre daha yetkin görüldüğü bulgusu elde edilmiştir. Elde edilen bulgunun ilgili alanyazın ile paralellik gösterdiğini söylemek mümkündür (Bigras ve Dessen, 2002; Butovskaya ve Demianovitsch, 2002; Chen ve Jiang, 2002; Çorapçı ve ark., 2010; Masataka, 2002; Orta ve ark., 2013; Sette ve ark., 2015). Yanı sıra çeşitli çalışmalarda, okul öncesi öğretmenlerinin değerlendirme süreçlerinin cinsiyete göre farklılaşabildiği, başka bir ifade ile kız çocuklarının daha sosyal ve arkadaş canlısı, erkek çocuklarının ise daha fazla agresif olarak değerlendirilebildiği ifade edilmektedir (Butovskaya ve Demianovitsch, 2002; Chen ve Jiang, 2002).

Bu çalışmada SYDD-30'un diğer alt ölçekleri olan, içselleştirme ve dışsallaştırma problem davranışları değerlendiren anksiyete/içedönüklük ve kızgınlık/saldırganlık alt ölçeklerinin cinsiyete göre farklılaşma durumuna ilişkin anlamlı bulgu elde edilmemiştir. Pandemi öncesinde yürütülen çalışmalarda kızgınlık/saldırganlık alt ölçeğinde erkek çocuklar daha agresif olarak değerlendirilirken (Bigras ve Dessen, 2002; Butovskaya ve Demianovitsch, 2002; Chen ve Jiang, 2002) anksiyete-içedönüklük alt ölçeğinde ise cinsiyete göre çoğunlukla anlamlı farklılık elde edilmemiştir (Çorapçı ve ark., 2010; Gür vd., 2015; Tozduman Yaralı ve Özkan, 2016; Ural ve ark., 2015). Çin'de yürütülen bir çalışmada ise, çocukların sosyal yetkinliklerinin cinsiyete göre farklılaşma durumunun incelendiği araştırmada anlamlı farklılık elde edilmiş ve erkek çocuklarının daha içedönük olduğuna ilişkin bulgu elde edilmiştir (Chen ve Jiang, 2002). Covid-19

pandemisinde önlem amaçlı olarak hayata geçirilen birtakım kısıtlamalar çeşitli faktörlerle bağlantılı olarak (ebeveyn stresi, ebeveyn-çocuk ilişkisi vb.) çocuklarda içselleştirme ve dışsallaştırma problem davranışına sebep olmuştur (Lionetti vd., 2022). Yapılan bazı çalışmalarda ise tedbir amaçlı olarak uygulamaya konan kısıtlamaların ebeveyn-çocuk ilişkisine katkısının olduğu ve sonuç olarak savunulanan aksine koruyucu faktör olarak da bazı ailelerde rol oynadığı öne sürülmektedir (Çiçek ve Yalçın, 2022; Tarkoçin, 2020; Yıldırım, 2021). Bu doğrultuda çalışma sonucunda elde edilen bulguların da bu kapsamda değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Duygu Düzenleme Ölçeği'nin duygu düzenleme alt boyutu ortalama puanlarının yaşa göre farklılaşma durumu incelendiğinde, anlamlı bir farklılık elde edilmemiştir. Alanyazında bu bulguyu destekler nitelikte çalışmalar mevcutken (Bozkurt Yükçü ve Demircioğlu, 2017a), büyük yaş grubundaki çocukların küçük yaş grubundaki çocuklara kıyasla duygu düzenleme becerilerinde daha başarılı olduğuna ilişkin bulgulara da erişmek mümkündür (Yılmaz-Bursa ve Dinç, 2020). Duygu düzenleme becerilerinin gelişiminin yaşa bağlı olarak artış eğilimi gösterdiğine ilişkin genel bir kabul bulursa da, ilgili becerilerin gelişiminde bireysel (mizaç) ve çevresel faktörlerin (kültür, ebeveyn çocuk yetiştirme tutumu ve duygu sosyalizasyonu) de anlamlı etkisi söz konusudur (Altan, 2006). İlgili değişkenler kapsamında farklılaşan sonuçları değerlendirmek mümkündür. Değişkenlik/olumsuzluk alt boyutundan elde edilen bulgular ise yaş grubuna göre farklılaşmakta olup, 4 yaş grubu çocukların ortalama puanlarının 5 yaş grubu çocuklardan, 5 yaş grubu çocukların ortalama puanlarının ise 6 yaş grubu çocuklardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Yaşı daha büyük olan çocukların problem çözme becerilerinde daha başarılı olabildiği (Bozkurt-Yükçü ve Demircioğlu, 2017b) göz önünde bulundurulduğunda elde edilen bulgunun alanyazın açısından anlamlı olduğu düşünülmektedir. Covid-19 pandemisi, süreç içerisinde belirsiz bir ortam yaratarak özellikle küçük yaştaki çocukların baş etmekte zorlanabileceği güçlükleri (virüs bulaşma riski, bıkınlık, aile ve arkadaşlardan uzak kalma vb.) ve stresli durumları ortaya çıkarmıştır (Brooks ve ark., 2020). Bu durum, yaş grupları arasında farklılık gösterdiğine dair önemli bir bulgunun elde edilmesini sağlamıştır.

Okul öncesi dönemdeki çocukların sorun belirtileri ve sosyal becerileri taramaya yönelik olarak kullanılan SYDD-30'un farklı kültürlerde (Brezilya, Çin, Japonya, Rusya ve İtalya vb.) kullanımı mevcuttur. İlgili çalışmalarda (Chen ve Jiang, 2002; Çorapçı ve ark., 2010) SYDD-30'un sosyal yetkinlik alt ölçeği ortalama puanları yaşa bağlı olarak artış gösterirken, mevcut çalışmada farklı yaş grupları arasında anlamlı farklılık elde edilmemiştir. Çalışmada ele alınan yaş aralığı göz önünde bulundurulduğunda, daha geniş ranjin değerlendirilmesinin ilgili gelişim özelliğine ilişkin farklılığın ortaya konulmasında daha anlamlı sonuçlar ortaya koyabileceği belirtilmektedir (Bigras ve Dessen, 2002). Yanı sıra çalışmanın kesitsel desende yürütülmüş olmasının da sonucu etkilemiş olabileceği düşünülmektedir.

Sorun belirtilere yönelik olan anksiyete-içedönüklük ve kızgınlık-saldırganlık alt ölçeklerinden elde edilen ortalama puanların yaşa göre farklılaşma durumu kültürler arası çalışmalarda farklılaşmaktadır. SYDD-30 uyarlama çalışmaları literatürüne paralel olarak mevcut çalışmada da anksiyete-içedönüklük alt ölçek puanları arasında anlamlı bir fark elde edilmemiştir (Çorapçı ve ark., 2010). Dışsallaştırma problem davranışlarını değerlendiren kızgınlık-saldırganlık alt ölçeği ortalama puanlarının ise yaş grubuna göre farklılaştığı ve küçük yaş grubundaki çocukların büyük yaş grubundaki çocuklara kıyasla daha fazla saldırganlık gösterdiği bulgusu elde edilmiştir. Elde edilen bu bulgu Buğan ve ark., (2022) tarafından yürütülen çalışma sonucu ile paralellik göstermektedir.

Çalışmalardaki metodolojik farklılıklardan ötürü yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre ilgili becerilerin ele alındığı çalışmalarda birbiriyle tutarlı olmayan bulgular elde edilebilmektedir. Bu doğrultuda duygu düzenleme becerisinin sosyal yetkinlik ile bağlantısında karakteristik özellik olarak cinsiyet ve yaşı rolünün incelemek üzere gerçekleştirilen regresyon analizinden elde edilen bulgulara göre, duygu düzenleme becerisi alt boyutu sosyal yetkinlik alt ölçeği puanının açıklanmasına %47 oranında katkıda bulunmuştur. Bu bağlantı içerisinde yaş moderatör bir rol üstlenmiş olup özellikle küçük yaş grubu (4-5 yaş) çocukların duygu düzenleme becerileri sosyal yetkinliğe daha anlamlı katkı sunmuştur. Benzer şekilde yaşı moderatör rolünü üstlendiği duygu düzenleme-kızgınlık/saldırganlık ve değişkenlik-kızgınlık/saldırganlık bağlantılarında küçük yaş grubu çocukların ilgili becerilerine yaş değişkeni daha anlamlı katkı sunmuştur. Bu doğrultuda, elde edilen bulgular pandemi koşulları da göz önünde bulundurulduğunda küçük yaş grubu çocuklarının değişen çevre şartlarından daha çok etkilenmiş olabileceğini, yanı sıra duygu düzenleme becerilerine yönelik olarak planlanan olası müdahale programları için de yaş faktörünü göz önünde bulundurmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca cinsiyetin rolüne ilişkin gerçekleştirilen regresyon analizi neticesinde anlamlı bir bulgu elde edilmemiştir. Bu durumun, cinsiyet ayrımı gözetmeksizin, anksiyete ve üzüntü gibi duyguların pandemi gibi öngörülme-yen durumlar sırasında benzer duygusal etki yaratmış olabileceğini düşündürmektedir. (Morelli ve ark., 2022).

Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerilerinin ve sosyal yetkinliklerinin incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgular söz konusu çocuklara ilişkin karakteristik özelliklerin rolünü ortaya koymaktadır. Yaş ve cinsiyet değişkenlerinin bağımsız değişken olarak incelendiği birçok çalışmaya kıyasla ilgili değişkenlerin rolünün ele alınması çalışmanın güçlü yönlerinden birini oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın yöntemi ve bulgularına ilişkin değerlendirmede bulunurken ele alınan değişkenlere ilişkin verilerin yalnızca öğretmen bildirimine dayalı olması gibi sınırlılıkların olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Araştırmanın yöntemi temel bakımveren ve öğretmen bildirimine dayalı olarak karşılaştırmalı elde edilecek olan bulgular üzerinden planlanmışken, Covid-19 pandemisinin meydana getirdiği kısıtlamalardan ötürü yeterli sayıda okul öncesi kurumuna devam eden çocuğa yüz yüze ulaşılamamış, bu kapsamda yalnızca okul öncesi öğretmenlerinin geribildirimleri üzerinden çalışma yürütülmüştür. Çalışmaya konu olan karakteristik özelliklerin öğretmenler tarafından değerlendirilmesi, sosyal duygusal gelişime katkı sunan aileye ilişkin faktörlerin (sosyoekonomik düzey, eğitim durumu vb.) değerlendirmeye alınamaması ile sonuçlanmıştır. Bu sebeple amaçlanan doğrultuda bütüncül bir bakış açısı ortaya konulamamıştır.

İlişkisel tarama yönteminin kullanıldığı bu çalışmada elde edilen bulguların iç geçerliği deneysel çalışmalara kıyasla daha düşüktür. Dolayısıyla çalışmaya konu olan sosyal-duygusal gelişim özelliklerini birtakım değişkenlere göre açıklarken belirli kısıtlılıklar meydana gelmektedir. Bu doğrultuda gelecek araştırmalarda, çocukların gelişim alanlarına ilişkin veri toplama sürecinde birebir standart değerlendirme yöntemlerinin çalışmaya dahil edilmesinin ve daha büyük örneklem grubu ile yürütülecek olan çalışmaların araştırmaların gücü açısından önem arz etmektedir.

Duygu düzenleme becerisinin sosyal yetkinlik üzerindeki güçlü yordayıcılık gücü ve özellikle yaşın moderatör etkisi göz önünde bulundurulduğunda, duygu farkındalığı ve duygunun düzenlenme süreçlerini desteklemeyi amaçlayan programların özellikle küçük yaş grubu çocuklara yönelik olarak geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Altan, Ö. (2006). *The effects of maternal socialization and temperament on children's emotion regulation* [Yüksek Lisans Tezi, Koç Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Bandura, A., & Walters, R. H. (1959). *A study of the influence of child rearing practices and family interrelationships*. Ronald Press.
- Batum, P., & Yagmurlu, B. (2007). What counts in externalizing behaviors? The contributions of emotion and behavior regulation. *Current Psychology*, 25(4), 272–294. <https://doi.org/10.1007/BF02915236>
- Bigras, M., & Auxiliadora Dessen, M. A. (2002). Social competence and behavior evaluation in Brazilian preschoolers. *Early Education and Development*, 13(2), 139–152. https://doi.org/10.1207/s15566935eed1302_2
- Blair, K. A., Denham, S. A., Kochanoff, A., & Whipple, B. (2004). Playing it cool: Temperament, emotion regulation, and social behavior in preschoolers. *Journal of School Psychology*, 42(6), 419–443. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2004.10.002>
- Blandon, A. Y., Calkins, S. D., Keane, S. P., & O'Brien, M. (2008). Individual differences in trajectories of emotion regulation processes: The effects of maternal depressive symptomatology and children's physiological regulation. *Developmental Psychology*, 44(4), 1110. <http://dx.doi.org/10.1037/0012-1649.44.4.1110>
- Blewitt, C., Morris, H., Nolan, A., Jackson, K., Barrett, H., & Skouteris, H. (2020). Strengthening the quality of educator-child interactions in early childhood education and care settings: A conceptual model to improve mental health outcomes for preschoolers. *Early Child Development and Care*, 190(7), 991–1004. <https://doi.org/10.1080/03004.430.2018.1507028>
- Bozkurt Yükçü, Ş., & Demircioğlu, H. (2017a). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Duygu Düzenleme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi [Investigation of emotion regulation skills of preschool children in terms of various variables]. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 442–466. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.336085>
- Bozkurt Yükçü, Ş., & Demircioğlu, H. (2017b). Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi [Examining of the social problem solving skills in preschool children in terms of different variables]. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 216–238. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196.720.171239>
- Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., & Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *The Lancet*, 395(10227), 912–920. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30460-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30460-8)

- Buğan, B., Çorapçı, F., & Ada, F. E. (2022). Okul öncesi dönemde sosyo-duygusal gelişim: Mizaç, dil gelişimi ve duyguları anlama becerisinin yordayıcı rolünün incelenmesi [Socioemotional development in the preschool period: investigating the predictive role of temperament, language development, and emotion comprehension]. *Eğitim ve Bilim*, 47(209), 1–23. <http://dx.doi.org/10.15390/%2FEB.2022.9751>
- Butovskaya, M. L., & Demianovitsch, A. N. (2002). Social Competence and Behavior Evaluation (SCBE-30) and socialization values (SVQ): Russian children ages 3 to 6 years. *Early Education and Development*, 13(2), 153–170. https://doi.org/10.1207/s15566935eed1302_3
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* [Scientific research methods in education]. Pegem Akademi.
- Chang, L. S., Schwartz, D., Dodge, K. A., & McBride-Chang, C. (2003). Harsh parenting in relation to child emotion regulation and aggression. *Journal of Family Psychology*, 17(4), 598–606. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.17.4.598>
- Chen, Q., & Jiang, Y. (2002). Social competence and behavior problems in Chinese preschoolers. *Early Education and Development*, 13(2), 171–186. https://doi.org/10.1207/s15566935eed1302_4
- Çiçek, S., & Yalçın, S. S. (2023). Emotional status and problem behavior of pre-school children according to the pandemic period and occupational status of the mother. *International Journal of Environmental Health Research*, 33(12), 1406–1417. <https://doi.org/10.1080/09603.123.2022.2096208>
- Çorapçı, F., Aksan, N., Arslan-Yalçın, D., & Yağmurlu, B. (2010). Okul öncesi dönemde duygusal, davranışsal ve sosyal uyum taraması: Social Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme-30 Ölçeği [Emotional, behavioral and social adjustment screening at school entry: Social Competence and Behavior Evaluation-30 Scale]. *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(2), 63–74.
- Denham, S. A. (1998). *Emotional development in young children*. Guilford Press.
- Denham, S. A., Blair, K. A., DeMulder, E., Levitas, J., Sawyer, K., Auerbach-Major, S., & Queenan, P. (2003). Preschool emotional competence: Pathway to social competence? *Child Development*, 74(1), 238–256. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00533>
- Dong, C., Cao, S., & Li, H. (2020). Young children's online learning during COVID-19 pandemic: Chinese parents' beliefs and attitudes. *Children and Youth Services Review*, 118, 105440. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105440>
- Egan, S. M., Pope, J., Moloney, M., Hoyne, C., & Beatty, C. (2021). Missing early education and care during the pandemic: The socio-emotional impact of the Covid-19 crisis on young children. *Early Childhood Education Journal*, 49(5), 925–934. <https://doi.org/10.1007/s10643.021.01193-2>
- Godinic, D., Obrenovic, B., & Khudaykulov, A. (2020). Effects of economic uncertainty on mental health in the Covid-19 pandemic context: Social identity disturbance, job uncertainty and psychological well-being model. *International Journal of Innovation and Economic Development*, 6(1), 61–74. <http://doi.org/10.18775/ijied.1849-7551-7020.2015.61.2005>
- Gür, Ç., Koçak, N., Demircan, A., Baş Uslu, B., Şirin, N., & Şafak, M. The study of 48-60 month-old preschool children's social competence and behavior evaluation conditions. *Eğitim ve Bilim*, 40(180), 13–23. <https://doi.org/10.15390/EB.2015.4563>
- İlgar, L., & Akbaba, G. (2017). Beş ve altı yaş çocuklarının duygu düzenlemelerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi [An investigation of emotion regulation of children aged five-six]. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(9), 491–520. <https://dergipark.org.tr/en/pub/goputeb/issue/34356/381090>
- Kapçı, E., Uslu, R., Akgün, E., Acer, & D. (2009). İlköğretim çağı çocuklarında duygu ayarlama: Bir ölçek uyarlama çalışması ve duygu ayarlamayla ilişkili etmenlerin belirlenmesi [Psychometric properties of the Turkish adaptation of the emotion regulation checklist]. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(1), 13–20.
- Keenan, K. (2000). Emotion dysregulation as a risk factor for child psychopathology. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 7(4), 418–434. <https://doi.org/10.1093/clipsy.7.4.418>
- Kim, H.-Y. (2013). Statistical notes for clinical researchers: Assessing normal distribution using skewness and kurtosis. *Restorative Dentistry and Endodontics*, 38(1), 52–54. <https://doi.org/10.5395/rde.2013.38.1.52>
- Kim, J., & Cicchetti, D. (2010). Longitudinal pathways linking child maltreatment, emotion regulation, peer relations, and psychopathology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines*, 51(6), 706–716. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2009.02202.x>
- LaFreniere, P. J., & Dumas, J. E. (1996). Social competence and behavior evaluation in children ages 3 to 6 years: The short form (SCBE-30). *Psychological Assessment*, 8(4), 369–377. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.8.4.369>
- Liman, B. (2020). Cinsiyet ve anne-baba eğitim düzeyinin 66–77 aylık okul öncesi çocukların duyguları tanıma ve duygu düzenleme becerilerine etkisinin incelenmesi [The effect of 66-77 months old preschool children's sex and parental education levels on

- emotion recognition and emotion regulation skills]. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(1), 209–222. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/53617/554853>
- Lionetti, F., Spinelli, M., Moscardino, U., Ponzetti, S., Garito, M. C., Dellagiulia, A., Aureli, T., Fasolo, M., & Pluess, M. (2023). The interplay between parenting and environmental sensitivity in the prediction of children's externalizing and internalizing behaviors during COVID-19. *Development and Psychopathology*, 35(3), 1390–1403. <https://doi.org/10.1017/S0954579421001309>
- Masataka, N. (2002). Low anger-aggression and anxiety-withdrawal characteristic to preschoolers in Japanese society where “hikikomori” is becoming a major social problem. *Early Education and Development*, 13(2), 187–200. https://doi.org/10.1207/s15566935eed1302_5
- Morelli, M., Graziano, F., Chirumbolo, A., Baiocco, R. L., Longobardi, E., Trumello, C., Babore, A., & Cattelino, E. (2022). Parental mediation of Covid-19 news and children's emotion regulation during lockdown. *Journal of Child and Family Studies*, 31(6), 1522–1534. <https://doi.org/10.1007/s10826.022.02266-5>
- Onchwari, G., & Keengwe, J. (2011). Examining the relationship of children's behavior to emotion regulation ability. *Early Childhood Education Journal*, 39, 279–284. <https://doi.org/10.1007/s10643.011.0466-9>
- Orta, I. M., Corapci, F., Yagmurlu, B., & Aksan, N. (2013). The mediational role of effortful control and emotional dysregulation in the link between maternal responsiveness and Turkish preschoolers' social competency and externalizing symptoms. *Infant and Child Development*, 22(5), 459–479. <https://doi.org/10.1002/icd.1806>
- Qashmer, A. F. (2023). Emotion regulation among 4–6 year-old children and its association with their peer relationships in Jordan. *Frontiers in Psychology*, 14, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.118.0223>
- Reis, A. H., De Oliveira, S. E., Bandeira, D. R., Andrade, N. C., Abreu, N., & Sperb, T. M. (2016). Emotion Regulation Checklist (ERC): Preliminary studies of cross-cultural adaptation and validation for use in Brazil. *Temas Em Psicologia*, 24(1), 97–116. <https://doi.org/10.9788/TP2016.1-07>
- Rose-Krasnor, L., & Denham, S. A. (2009). Social-emotional competence in early childhood. In K. H. Rubin, W. M. Bukowski, & B. Laursen (Eds.), *Handbook of peer interactions, relationships and groups* (pp. 162–179). Guilford Press.
- Şahin, K. (2019). *Okul öncesi dönem çocukların duygu düzenleme becerileri ile davranış sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [An investigation of the relationship between emotion regulation skills and behavioral problems in preschool children], [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Sameroff, A. (2010). A unified theory of development: A dialectic integration of nature and nurture. *Child Development*, 81(1), 6–22. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2009.01378.x>
- Sette, S., Baumgartner, E., & MacKinnon, D. P. (2015). Assessing social competence and behavior problems in a sample of Italian preschoolers using the social competence and behavior evaluation scale. *Early Education and Development*, 26(1), 46–65. <https://doi.org/10.1080/10409.289.2014.941259>
- Shields, A., & Cicchetti, D. (1997). Emotion regulation among school-age children: The development and validation of a new criterion Q-sort scale. *Developmental Psychology*, 33(6), 906–916. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.33.6.906>
- Sille, A. (2016). *Annenin duygusal sosyalizasyonu ile 48–72 aylık çocukların duygu düzenleme becerisi arasındaki ilişki* [The relationship between maternal emotional socialization and emotion regulation skills of children aged 48–72 months], [Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Spinelli, M., Lionetti, F., Pastore, M., & Fasolo, M. (2020). Parents' stress and children's psychological problems in families facing the Covid-19 outbreak in Italy. *Frontiers in Psychology*, 11, 1713. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01713>
- Suh, B., & Kang, M. (2020). Maternal reactions to preschoolers' negative emotions and aggression: gender difference in mediation of emotion regulation. *Journal of Child and Family Studies*, 29, 144–154. <https://doi.org/10.1007/s10826.019.01649-5>
- Tarçoçin, S., Alagöz, N., & Boğa, E. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının pandemi sürecinde (COVID-19) davranış değişiklikleri ve farkındalık düzeylerinin anne görüşlerine başvurularak incelenmesi [Investigation of behavioral changes and awareness levels of preschool children in pandemic process (COVID-19) by applying to mother's opinions]. *Turkish Studies*, 15(6), 1017–1036. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.44338>
- Thompson, R. A. (1994). Emotional regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2–3), 25–52. <https://doi.org/10.2307/1166137>
- Tozduman Yaralı, K., & Özkan, HK (2016). Investigation of the relationship between social problem solving skills of children (60–72 months old) and their social competence and behavioral status. *Turkish Journal of Social Research*, 20(2), 345–361.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/24724/261472>

- Ural, O., Güven, G., Sezer, T., Azkeskin, K. E., & Yılmaz, E. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Examining the relationship between attachment styles, social competence, and emotion regulation skills in preschool children]. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(2), 589–598. <https://dergipark.org.tr/en/pub/husbfd/issue/7893/103919>
- Yagmurlu, B., & Altan, O. (2010). Maternal socialization and child temperament as predictors of emotion regulation in Turkish preschoolers. *Infant and Child Development*, 19(3), 275–296. <https://doi.org/10.1002/icd.646>
- Yıldırım, B. (2021). Preschool education in turkey during the Covid-19 pandemic: A phenomenological study. *Early Childhood Education Journal*, 49(5), 947–963. <https://doi.org/10.1007/s10643.021.01153-w>
- Yılmaz Bursa, G., & Dinç, B. (2020). Opinions of pre-school teachers on applications supporting children's emotion regulation skills. *Eğitim ve Bilim*, 45(204), 443–470. <https://doi.org/10.15390/EB.2020.8824>
- Zahn-Waxler, C., Shirtcliff, E. A., & Marceau, K. (2008). Disorders of childhood and adolescence: Gender and psychopathology. *Annual Review of Clinical Psychology*, 4, 275–303. <https://doi.org/10.1146/annurev.clinpsy.3.022.806.091358>

The Moderating Role of Gender and Age in The Relationship Between Emotion Regulation and Social Competence in Preschool Children Aged 4 to 6

Nurhan CAN^{ID}, Handan DOĞAN^{ID}

Introduction

Positive social relationships established by preschool children with their peers and adults, as well as their ability to manage these relationships, are important features of social-emotional development. Another key aspect is the regulation and expression of emotions in these relationships according to environmental conditions. (Rose-Krasnor & Denham, 2009). Emotion regulation, a crucial dimension of this developmental area, involves the evaluation and expression of emotional reactions in appropriate contexts (Thompson, 1994). It affects children's adaptation in daily life, acceptance by those around them, academic success, and overall social competence (Yılmaz Bursa & Dinç, 2020).

Children learn the emotions that form the basis of social-emotional development and how to manage them within their social interactions. Although this process is initially shaped within the family, the contribution of preschool education institutions to the process is undeniable (Blewitt et al., 2020). With the declaration of Covid-19 as a global pandemic in 2020, restrictions implemented as precautionary measures significantly impacted people's lives, particularly children, while also causing notable economic consequences. This period brought about significant changes in children's lives. Consequently, the social support network for this developmental area became quite limited. Moreover, the Covid-19 pandemic emerged as an unpredictable event, threatening physical integrity and indirectly affecting mental health (Godinic et al., 2019). Considering the impact of similar natural disasters on people's lives, this pandemic posed a significant threat to people's well-being. This situation increased stress levels for both adults and children. Research in this context suggests that the Covid-19 pandemic has had a significant impact on behavioral and emotional problems in children (Egan et al., 2021; Spinelli et al., 2020).

The related literature includes research on the differentiation of these skills based on age (Bandon et al., 2008; Bozkurt Yükcü & Demircioğlu, 2017a; Buğan et al., 2022; Reis et al., 2016) and gender (Liman, 2020; Onchwari & Keengwe, 2011; Qashmer, 2023; Ural et al., 2015); however, there is no consensus on this issue. No study was found that examined the role of characteristic features in the relationship under changing life conditions. Similarly, some studies suggest that the preschool age range does not consistently provide clear findings regarding the evaluation of emotion regulation skills and problem behaviors (internalization and externalization) (Bigras & Dessen, 2002). The aim of this research is to examine the role of individual characteristics based on the findings obtained.

Method

The sample of the study consisted of 160 children aged 4-6 years who attended public and private kindergartens affiliated with the Ministry of National Education in the 2020-2021 academic year. Information on children's emotion regulation skills, social skills, and problem symptoms was collected from their teachers, who were reached using the snowball sampling method. Among the children in the study, 55% (88 children) were girls and 45% (72 children) were boys, with 19.4% (31 children) being 4 years old, 43.1% (69 children) being 5 years old, and 37.5% (60 children) being 6 years old.

A form developed by the researcher was used to collect demographic information such as gender, age, work experience, and educational status of preschool teachers. The form also included questions about the age and gender

of the children being evaluated. Additionally, the Emotion Regulation Scale was used to assess students' emotion regulation skills, and the Social Competence and Behavior Assessment Scale was used to assess their social adjustment.

Results

This study aimed to examine the role of gender and age in the effect of the regulation and reactivity sub-dimensions of emotion regulation skills on social adjustment and problem behavior (internalization and externalization). The analyses conducted followed several stages.

In the first stage, the differentiation of emotion regulation skills and social adjustment according to age and gender was examined using the t-Test. Results showed that girls had higher mean scores in emotion regulation skills compared to boys. According to the results of the ANOVA analysis, which examined the skill across different age groups, children in the 4-year-old group had higher reactivity scores compared to children in the 5 – and 6-year-old groups. The t-Test results examining the differentiation of social adjustment according to gender indicated that girls were more socially competent than boys. However, internalization and externalization subscale scores did not differ according to gender. Additionally, analysis of the differentiation of social adjustment by age revealed that mean scores for the anger-aggression subscale, representing externalizing problem behavior, were higher in the 4-, 5-, and 6-year-old groups, respectively.

According to the findings of the multiple linear regression analysis, which examined the moderating role of gender and age in the relationship between emotion regulation and social competence, the moderating role of age was significant ($F(1,156) = 4.680, p < .05$). Findings from the simple slope test indicated that the effect was more significant in younger age groups. Similarly, the effect of age on the relationship between emotion regulation skills and anger-aggression was significant ($F(1,156) = 10.72, p < .01$). Analyses examining the moderating role of gender showed that gender did not significantly contribute to the relationship between social adjustment and emotion regulation skills.

Conclusion and Discussion

The findings of this study, which examined the emotion regulation skills and social competencies of 4-6-year-old children attending preschool education, highlight the relative importance of individual characteristics such as age. Unlike many studies where age and gender are treated as independent variables, this study reveals the moderating role of these variables, which is one of its strengths.

Given the strong predictive power of emotion regulation skills on social competence—particularly the moderating effect of age—it is important to develop programs that support emotional awareness and emotion regulation processes, especially for younger children.

Araştırmanın Etik İzni

Etik Kurul İzni Alınan Kurum Adı: Maltepe Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü

Etik Kurul İzni Tarihi ve Sayısı: 25.12.2020 tarih ve 2020/17 sayılı kararı

Araştırmacıların Katkı Oranı

Bu araştırma için 1. yazarın araştırmaya katkı oranı %80, 2. yazarın araştırmaya katkı oranı ise %20'dir. İlgili makalede ilk yazar literatür taraması, yöntem, bulgular ve sonuç kısmını oluşturmuş, 2. yazar ise araştırmanın yapılandırılması, düzenlemelerin yapılması ve eklemeler ile katkıda bulunmuştur.

Çatışma Beyanı

Bu araştırma için yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Bu makaleye atıf yapmak için / To cite this article:

Can, N. & Doğan, H. (2025). Okul öncesi dönemdeki 4-6 yaş grubu çocukların duygu düzenleme becerisinin sosyal yetkinlik ile ilişkisinde cinsiyet ve yaşın düzenleyici rolü. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5 (1): 33-49. doi: 10.55008/te-ad.1602679